

عنوان مقاله:

بررسی سیر آفاقی طبیعت و عناصر آن با تکیه بر آیات قرآنی در اشعار مولانا

محل انتشار:

مجله تفسیر و تحلیل متون زبان و ادبیات فارسی (دهخدا)، دوره 10، شماره 35 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسندگان:

ملک محمد فرخ زاد - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه

زهرا سرمیلی - دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد ساوه

خلاصه مقاله:

از گذشته تا به امروز شعرا در اشعار خود از عناصر طبیعت و مظاهر آفاقی آن برای مقاصد گوناگونی همچون توصیف، مدح، ذم، تغزل، مرثیه و... بهره برده اند. نمود طبیعت در اشعار مولانا اعم از مثنوی و غزلیات شمس در راستای رویکرد آفاقی او به جهان هستی بسیار زیاد است این حضور هم به لحاظ کثرت و تعداد ابیات است و هم به لحاظ تنوع عناصر طبیعی به کار رفته. آنچه شاعران عارف تجربه کرده اند، مفاهیم فرا دنیایی و سرشار از ابهام و ناشناختگی و پیچش است در گذر از آفاق به انفس تصاویر شعری شعر عرفانی مفاهیم معقول عارفانه را در معرض دید مخاطب قرار می دهد. سهم طبیعت و پدیده های پر تعداد آن در این تصویرسازی قابل توجه است. اندیشیدن درباره ی طبیعت در حقیقت به خود اندیشیدن است، شعری که به آفاق و پدیده های طبیعی آن بپردازد در همه ی زمان ها مورد توجه شاعران بوده است برخی تنها به وصف آن پرداخته اند و برخی دیگر خصوصیات فکری، روحی، نژادی، دینی و عقیدتی خود را با کمک آن به منصفی ظهور رسانده اند. شعر کلاسیک عرفانی ما به ضرورت اندیشه های متصوفه و عرفا و گشت و گذار و تفرج آنان در آفاق و دیدن مظاهر طبیعت، به صورتی قابل توجه از پدیده های طبیعی بهره گرفته است. کاربرد این عناصر و تصاویر شعری آفاقی به صورت جدی با سنایی آغاز می شود و با مولانا به ژرفای معنای انفسی خود می رسد. مولانا با ایجاد پلی میان عالم آفاق و انفس نحوه ی تعامل شعر سنتی عرفانی و گذر از محسوس به نامحسوس و طبیعت به فرا طبیعت را به خوبی نشان می دهد. در این مقاله نگارنده بر آن است که با روش توصیفی- تحلیلی و مطالعات کتابخانه ای ضمن بیان اجمالی نحوه ی به کارگیری طبیعت و عناصر مختلف آن در شعر عرفانی مولانا به نحوه ی تفاوت کاربرد این عناصر آفاقی در معنای انفسی آنها بپردازد، چرا که در اشعار مولانا سیرانفسی طبیعت به عنوان ابزاری برای القای معانی و مفاهیم عرفانی به کار می رود.

کلمات کلیدی:

مولانا، طبیعت، آفاق، سیر آفاقی، مفاهیم انفسی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1304116>

